

Lausunto ympärivuorokautisen hoidon tarpeesta ja haasteista

Salolaisten ikääntyneiden määrä tulee lisääntymään nopeasti. Tällä hetkellä yli 75 vuotiaita on Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Salossa yli 6 000. Vuonna 2025 määrän arvioidaan olevan noin 8 000. Lisäys on yli 30% tämän hetken tilanteeseen nähden. Ikääntyneiden määrä lisääntyy edelleen myös tämän jälkeen. Vuonna 2040 Salossa 75 vuotta täyttäneitä on jo yli 10 000.

Kuvio: Väestönkehitys Salossa, 75 vuotta täyttäneet.

Väestön ikääntyminen tulee kasvattamaan myös kaupungin järjestämisvastuulla olevien vanhustaluiden tarvetta. Kotihoidon, omaishoidon ja välimuotoisten asumis- ja palveluratkaisujen lisäksi ympärivuorokautista hoivaa tarvitsevien määrä lisääntyy merkittävästi. Varovaistenkin arvioiden mukaan tarvitaan noin 15-20 uutta palveluasumisen paikkaa (tavallinen ja tehostettu) vuosittain seuraavien 15-20 vuoden ajan.

Ympärivuorokautiseen hoitoon kuuluvat kaupungin omat ja yksityiset tehostetun palveluasumisen yksiköt sekä hoivakodit (vanhainkodit). Hoivakodit ovat kaupungin omaa toimintaa. Salon kaupunki on järjestänyt tehostetun palveluasumisen palvelut salolaisille omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Ympärivuorokautinen hoiva jakaantuu hoivakodeissa annettavaan laitoshoitoon ja tehostettuun palveluasumiseen. Hoivakoteja ovat Alholan hoivakoti, Halikkokoti, Hintan hoivakoti ja Kukonkallion hoivakoti. Näissä yksiköissä on yhteensä 229 paikkaa. Tehostetun palveluasumisen yksiköt ovat Alppilakoti, Anninkartanon ryhmäkoti, Paukkulakoti, Perniön palvelukeskus, Rauha- ja Toivokoti ja Vuorela, yhteensä näissä on 167 paikkaa. Lisäksi kaupunki ostaa yksityisiltä palveluntuottajilta tehostetun palveluasumisen paikkoja. Ostopalvelupaikkoja on tällä hetkellä 117 käytössä (tilanne 6.8.2021). Yksityisillä palveluntuottajilla ei ole kuin muutamia tyhjiä tehostetun palveluasumisen paikkoja vapaana tällä hetkellä Salossa (3 paikkaa 6.8.2021). Määrärahoja jää tällä hetkellä käyttämättä, koska paikkoja ei ole riittävästi vapaana.

Vanhuspalvelut maksaa käytössään olevista tiloista vuokraa joko kaupungin tilapalveluille (8 yksikköä) tai yksityiselle toimijalle (2 yksikköä). Yksiköiden vuokran määrään vaikuttaa sekä yksiköiden koko että rakennuksen ikä ja varustelu. Esimerkkinä vuonna 2020 on vuokraa maksettu Paukkulakodista 407 867

euroa/vuosi (78 asukaspaikkaa), Hintan hoivakodista 268 258 euroa/vuosi (67 asukaspaikkaa), Kukonkallion hoivakodista 328 376 euroa/vuosi (107 asukaspaikkaa), Vuorelasta 149 555 euroa/vuosi (21 asukaspaikkaa) ja Perniön Palvelukeskuksesta 174 576 euroa/vuosi (20 asukaspaikkaa). Etenkin kaksi jälkimmäistä edustaa uusia tilaratkaisuja, joissa asukkailla on omat huoneet wc-tiloineen (19-24 m²) ja kiinteistössä on mm. ilmastointi. Tehostetun palveluasumisen asukkaat maksavat sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa enintään Kelan eläkkeensaajan asumistukirajan verran vuokraa (vuonna 2021 enintään 567 euroa/kuukausi).

Kesäkuussa 2021 julkaistussa Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta todetaan: *lökkään henkilön pitkäaikaista ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa ei voida toteuttaa sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitetun laitospalvelun toimintayksikössä.* Iäkkäiden henkilöiden pitkäaikaisen laitoshoidon lopettaminen olisi toteutettava vuoden 2025 loppuun mennessä. Salossa hoivakotihoito eli vanhainkotihoito on sosiaalihuoltolain mukaista laitospalvelua, joka siis olisi esityksen mukaan lopetettava vuoden 2025 loppuun mennessä ja tilalle on saatava korvaavat paikat.

Sosiaaliasiamies on myös vuosiraportissaan vuodelta 2020 kiinnittänyt huomiota tähän asiaan: Lisäksi sosiaaliasiamiehen raportissa todetaan, että iäkkäiden palveluissa on kyllä riittävästi ympärivuorokautisia hoitopaikkoja, mutta niistä iso osa on vanhainkotipaikkoja. Sosiaaliasiamies kirjaakin, että Salon kaupungin iäkkäiden palveluissa tulee tehdä suunnitelma laitospaikkojen muuttamisesta tehostetun palveluasumisen paikoiksi, jos näin ei ole jo toimittu.

75 vuotta täyttäneet asiakkaat ympärivuorokautisessa hoidossa toteutustavan mukaan jaoteltuna:

			2019
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä info ind. 3261	Koko maa	yhteensä	7,3
	Varsinais-Suomi		7,1
	Salo		4,3
Vanhainkotien 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä info ind. 3369	Koko maa		0,7
	Varsinais-Suomi		1,0
	Salo		3,3

THL, Sotkanet -tilastopalvelu

Kaupungin omien hoivayksiköiden tämänhetkinen tilojen kuntoa ja käytettävyyttä on selvitetty vuosien 2019-2021 aikana. Sosiaali- ja terveyslautakunta on kokouksessaan 2.6.2021 § 86 päättänyt esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, ettei kaupunki ryhdy tässä vaiheessa investoimaan mittavassa määrin Hintan ja Kukonkallion rakennusten korjaustoimenpiteisiin tai muuttamaan rakennusten tilaratkaisuja nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi. Tavanomaisia ja välttämättömiä kunnostustoimenpiteitä suoritetaan harkiten. Lisäksi lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että jatketaan senioritalo-kokonaisuuden suunnittelua Alhaisten tontille, sekä tiiviiseen yhteistyöhön ja kumppanuuteen perustuvan, hoivateknologiaan panostavan hoivayksikön suunnittelua kaupungin alueelle.

Hoitajatilanne

Hintan hoivakodin osastonvastaavat ja vanhuspalveluiden hoivatyön päälliköt ovat ilmaisseet huolensa henkilöstön saatavuudesta Hintan hoivakotiin: Hintan hoivakodissa on 67 asukaspaikkaa. Vakituista hoitohenkilökuntaa on 44, joista 2 on hoivatyöntekijöitä.

Kulunut kesä on ollut kaikissa ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä erittäin haasteellinen sijaisten saatavuuden suhteen. Huolimatta useista hakukierroksista, koulutetusta työvoimasta on ollut pulaa koko vanhuspalveluissa. Hintan hoivakodissa sijaistilanne on kuitenkin näyttäytynyt erityisen haasteelliselta.

Hintan hoivakodissa on viisi osastoa, joista suurimmalla osastolla on ollut 5.7.21 alkaen 10 asukaspaikkaa täyttämättä. Koulutettuja hoitajia voitiin 10 asiakaspaikkavähennyksen turvin vähentää viisi. Tämä tarkoitti, että kesälomiin tarvittava sijaismäärää pystyttiin vähentämään viiden sijaisen osalta 4.9.2021 asti. Tämä oli välttämätöntä, jotta pystytään takaamaan asiakasturvallisuus erityisesti lääkehoidossa ja sairaanhoidollisissa tehtävissä.

Hintan hoivakotiin on siirretty kesän ajaksi varahenkilöitä muilta alueilta, jotta kesän poissaolot ja vuosilomat on saatu sijaistettua, koska koulutettua sijaista ei ole ollut muuten saatavilla. Varahenkilöiden käyttöä äkillisiin lyhyihin poissaoloihin ei ole voitu toteuttaa suunnitellusti.

Hintan hoivakodin vapautunut sairaanhoitajan työsuhde on ollut useasti julkisessa haussa, mutta hakijoita ei ole ollut. Sairanhoitajan paikka on edelleen täyttämättä. Hintan hoivakodin sairaanhoitajien määrää yritetään lisätä vakanssimuutoksina talousarvion laadinnan yhteydessä, jotta yksikön sairaanhoidollinen osaaminen ei olisi niin haavottuvainen. Tällä hetkellä puuttuvan sairaanhoitajan tehtävät on jaettu, myös osastonvastaavalle, jolloin tämän tehtävän hoitaminen vähentää aikaa esimiestyöstä.

Hoivatyöntekijän määräaikainen opintovapaa sijaisuus on myös täyttämättä elokuun alusta marraskuun loppuun asti. Hakijoita ei ole ollut kahden hakukierroksen jälkeen.

Hakuprosesseissa on nähtävillä myös se, että toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa olevat työntekijät hakevat sisäisissä hauissa muihin ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin, jotta työmatka olisi lyhempi.

Yksikössä on hoitohenkilökunnalla pitämättömiä vuosilomia vielä 61 viikkoa, jotka tulisi myöntää vuoden loppuun mennessä. Sijaisia tarvitaan loppuvuoden vuosilomiin 7. Tästä syystä Hintan hoivakodissa jatkuu 10 asiakaspaikan vähennys vuoden loppuun. Asiakaspaikkojen vähentäminen aiheuttaa haastetta asiakassijoitusten osalta. Yksityisillä palveluntuottajilla ei ole vastaavaa määrää ympärivuorokautisen hoidon vapaita paikkoja vapaana.

Salossa 25.8.2021

Salla Lindegren
Vanhuspalveluiden johtaja